

**CONSILIUL
AUDIOVIZUALULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**THE AUDIOVISUAL
COUNCIL OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA**

MD-2012, Chișinău, str. V. Pârcălab nr. 46
Tel.: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
e-mail: office@consiliuaudiovizual.md
http://www.audiovizual.md

MD-2012, Chisinau, V. Parcalab str., № 46
Tel: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
e-mail: office@consiliuaudiovizual.md
http://www.audiovizual.md

DECIZIA nr. 186
din 03 iunie 2022

Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, urmare a autosesizărilor membrilor CA, Larisa Turea și Orest Dabija, și a sesizării Asociației Obștești „WatchDog.MD”

I. Prin Decizia nr. 138 din 22 aprilie 2022, în contextul promulgării legii ce interzice în Republica Moldova afișarea însemnelor asociate cu agresiunea militară a Federației Ruse în statul suveran Ucraina, membra Consiliului Audiovizualului, Larisa Turea a solicitat în temeiul prevederilor art. 13 alin. (1) și (4) al Codului serviciilor media audiovizuale, dispunerea unei monitorizări din oficiu a modului în care a fost reflectat acest subiect în programele audiovizuale la orele de maximă audiență (prime time de dimineață și de seară), pentru trei zile consecutive - 19, 20 și 21 aprilie 2022.

Astfel, Larisa Turea a propus să fie supuse monitorizării programele audiovizuale difuzate de top 10 posturi private, conform datelor măsurătorului de audiență prezentate la Consiliul Audiovizualului pentru trimestrul I al anului 2022, precum și serviciul media audiovizual public de televiziune „Moldova-1”.

Monitorizarea va cuprinde programele audiovizuale difuzate în orele de maximă audiență (06:00-09:00; 17:00-23:00) din zilele de 19, 20 și 21 aprilie 2022.

Drept urmare, Consiliul Audiovizualului a solicitat furnizorilor de servicii media audiovizuale de televiziune „Select Canal-TV” SRL, ÎCS „REFORMA ART” SRL, PP „Exclusiv Media” SRL, „General Media Group Corp” SRL, „TELESITEM TV” SRL, ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, „TV-Comunicații Grup” SRL, AO „Media Alternativa”, „Media Resurse” SRL și IPNA Compania „Teleradio Moldova” să prezinte înregistrările serviciilor media audiovizual de televiziune, pentru zilele de 19, 20 și 21 aprilie 2022, orele de maximă audiență (de dimineață: 06:00-09:00 și de seară: 17:00-23:00).

În acest context, este de menționat că prin Deciziile nr. 160 din 16 mai 2022 și nr. 176 din 27 mai 2022 *Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor furnizori de servicii media, în contextul promulgării legii ce interzice în Republica Moldova afișarea însemnelor asociate cu agresiunea militară a Federației Ruse în statul suveran Ucraina, urmare a autosesizării membrei Consiliului Audiovizualului, Larisa Turea*, Consiliul Audiovizualului a examinat rezultatele serviciilor media audiovizuale de televiziune „Moldova-1”, „Prime”, „Publika TV”, „N4”, „TV6”, „RTR Moldova”, „Jurnal TV”, „TV 8”, „PRO TV Chișinău” și „Primul în Moldova”, la capitolul respectării prevederilor art. 13 alin. (1) și (4) din Codul serviciilor media audiovizuale, în contextul celor solicitate de membra CA, Larisa Turea.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale, Consiliul Audiovizualului a efectuat monitorizarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, la același capitol.

Monitorizarea a cuprins programele audiovizuale difuzate în orele de maximă audiență (06:00-09:00; 17:00-23:00) din zilele de 19, 20 și 21 aprilie 2022 și a fost efectuată în baza înregistrărilor prezentate de către furnizorii de servicii media audiovizuale.

Astfel, în perioada de raport, serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” a reflectat subiecte privind legea care interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse pe teritoriul Ucrainei, cu următoarele tematici:

19.04.2022

„Știri”, ora 06:00

Serviciul media de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul buletinului informativ 12 subiecte, însă nici o știre nu a reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse. *(Buletinul informativ a fost difuzat, în reluare, la ora 08:00).*

„Știri”, ora 17:30

Serviciul media de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul buletinului informativ 8 subiecte, dintre care 3 știri au reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse:

1. „*Lege promulgată de Maia Sandu*”. Maia Sandu a promulgat astăzi legea privind interzicerea simbolurilor utilizate de Rusia în Ucraina, inclusiv panglica „Sfântului Gheorghe”. Legea va intra în vigoare din momentul publicării, a anunțat șefa statului. Astfel, dacă documentul obține putere juridică săptămâna aceasta, cetățenii vor fi amendați pentru afișarea publică a panglicii în ziua de 9 mai. Maia Sandu: *„Simbolurile pe care le incriminăm nu sunt simboluri despre războiul de acum 77 de ani. Ele se referă la războiul de azi, din Ucraina. Nu putem tolera promovarea unor imagini și acțiuni care sunt asociate războiului din Ucraina.”* Legea semnată de Maia Sandu interzice inclusiv panglica „Sfântului Gheorghe”, devenită în ultimii ani un atribut indispensabil al Zilei Victoriei, dar a cărui purtare este egalată de șefa statului cu o crimă. Maia Sandu: *„Trebuie să spunem un „nu” războiului și simbolurilor acestuia, să insistăm pe excluderea lor din comunitățile noastre. Locul acestor simboluri este alături de alte simboluri barbare ale distrugerii și morții: la coșul de gunoi al istoriei”*. Maia Sandu a avut și un mesaj de avertizare și politicienii care vor utiliza simbolurile interzise, inclusiv, panglica „Sfântului Gheorghe”. Maia Sandu: *„Vor plăti dur, conform legii. Utilizarea acestora este un comportament criminal și dezgustător. Politicienii care speculează cu simboluri pentru a divizat societatea, vor fi penalizați.”* La sfârșitul știrii se anunță suma amenzilor pentru cetățenii care vor purta panglica negru-oranj și că, opoziția a condamnat vehement această lege, pe care a calificat-o drept cea mai rușinoasă acțiune a guvernării PAS.

2. Ambasada Federației Ruse în Republica Moldova a condamnat decizia guvernării de la Chișinău de a interzice panglica „Sfântului Gheorghe”. Într-un comunicat de presă, reprezentanța diplomatică a comentat că, gestul autorităților este o încercare de a crea o nouă realitate a evenimentelor istorice, gest ce îngreunează evoluția spre pace și prietenie. Ministrul moldovean de Externe nu a reacționat la declarația ambasadei ruse.

3. „*Moldova, criticată la Kiev*”. Kievul acuză Moldova că ajută prea puțin Ucraina. Declarații în acest sens au venit din partea vicepremierului ucrainean Irina Vereșciuc. Ea s-a referit la faptul că autoritățile de la Chișinău nu oferă sprijin suficient pentru Kiev în războiul cu Rusia. În opinia ei, dacă Ucraina va pierde acest conflict, nici Republica Moldova nu va mai exista și a invitat-o pe Maia Sandu în capitala statului vecin, ca să vadă pe viu realitățile războiului. Demnitarul ucrainean a criticat Moldova pentru faptul că a profitat de războiul din Ucraina pentru a depune cerere de aderare la UE. Viceprim-ministru al Ucrainei, Irina Vereșciuc: *„Mi se pare că în Moldova nu este suficient de clar ce înseamnă război, iar despre*

acest război nu se vorbește cu voce tare. Nu poți spune că albul e negru și invers. Nu poți vorbi despre război în șoaptă. Fie o să supraviețuim și ne vom slava ca națiune, ca stat, fie nu va exista nici Moldova, nici noi, nici alții... Moldova ascunsă în spatele Ucrainei, în spatele femeilor ucrainene violate, în spatele a milioane de copii, care au rămas fără viitor, a depus cerere de aderare la UE, încercând să mai obțină un profit economic... Vrem ca oamenii care reprezintă puterea în Moldova să spună lucrurilor pe nume". La finele subiectului s-a menționat că, declarațiile scandaloase ale vicepremierului ucrainean au fost comentate de Președinția Republicii Moldova. Fragment din comunicatul de presă: „Țara noastră a votat susținerea declarației diplomatice care condamnă războiul declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei și a fost coautor al rezoluțiilor adoptate de ONU. Poziția noastră față de războiul din Ucraina este clară, fermă și nu lasă loc de interpretări”.

„Știri”, ora 19:00

Serviciul media de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul buletinului informativ 12 subiecte, dintre care 3 știri au reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse. De menționat că, știrile ce au mediatizat interzicerea simbolurilor războiului din țara vecină au fost difuzate, în reluare, din buletinul informativ de la ora 17:30.

„Acces Direct”, ora 19:38

Ediția „Acces Direct”, din 19 aprilie 2022, de la ora 19:38, la avut ca invitat pe vicepreședintele Parlamentului și deputatul BECS, Vlad Batrîncea. În cadrul emisiunii s-au discutat mai multe teme, inclusiv legea promulgată privind care interzice purtarea panglicii „Sfântului Gheorghe” și simbolurile „Z” și „V”. Pe parcursul emisiunii, vicepreședintele Parlamentului a făcut mai multe declarații în adresa actualei guvernări a Republicii Moldova, inclusiv a făcut unele trimiteri la istorie referitoare la însemnătatea panglicii negru-oranj.

„Новости”, ora 21:00

Serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, în cadrul buletinului informativ prezentat în limba rusă a difuzat 12 subiecte, dintre care 3 știri au reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse. De menționat că, știrile ce au mediatizat interzicerea simbolurilor războiului din țara vecină au fost difuzate, în reluare, din buletinul informativ de la ora 17:30.

20.04.2022

„Acces Direct”, ora 06:00

Emisiunea „Acces Direct”, în reluare, din data de 19.04.2022, de la ora 19:38. Invitatul emisiunii a fost vicepreședintele Parlamentului și deputatul BECS, Vlad Batrîncea.

„Știri”, ora 08:00

„Știri”, ora 08:00, în reluare, buletinul informativ din data de 19.04.2022, ora 19:00.

„Știri”, ora 17:30

Serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul buletinului informativ 4 subiecte, dintre care o singură a reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse:

1. „Simboluri interzise prin lege”. Toți cetățenii care vor purta panglica „Sfântului Gheorghe” de 9 mai trebuie să fie amendați. De această părere este ministrul Justiției, Sergiu Litvinenco, care a făcut declarații la un post de televiziune privat: „Persoanele vor fi documentate vor fi și, ulterior, vor achita amenzi, conform legii. Nu există nicio excepție de la

aplicarea acestei legi... Această lege și, respectiv, sancțiuni nu se aplică pentru persoanele care utilizează medalii sau ordine care conțin aceste însemne, această panglică oferită participanților celui de-al Doilea Război Mondial”.

„Știri”, ora 19:00

Serviciul media de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul buletinului informativ 12 subiecte, dintre care 2 știri au reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse:

1. *„Simboluri interzise prin lege”. Începând din 20 aprilie, toate persoanele care vor purta panglica „Sfântului Gheorghe” sau literele „Z” și „V” vor fi amendate. Legea promulgată pe 19 aprilie de Maia Sandu care interzice folosirea simbolurilor agresiunii ruse asupra Ucrainei a fost publicată, astăzi, în Monitorul Oficial și a intrat în vigoare.*

2. *„Simboluri interzise prin lege”. Toți cetățenii care vor purta panglica „Sfântului Gheorghe” de 9 mai trebuie să fie amendați. De această părere este ministrul Justiției, Sergiu Litvinenco, care a făcut declarații la un post de televiziune privat: „Persoanele vor fi documentate vor fi și, ulterior, vor achita amenzi, conform legii. Nu există nicio excepție de la aplicarea acestei legi... Această lege și, respectiv, sancțiuni nu se aplică pentru persoanele care utilizează medalii sau ordine care conțin aceste însemne, această panglică oferită participanților celui de-al Doilea Război Mondial”.*

„Главный вопрос”, ora 19:43

Emisiunea „Главный вопрос”, din 19 aprilie 2022, i-a avut ca invitați pe jurnalistul Dumitru Ciubașenco, analistul politic Ion Tăbîrță și politologul Ian Lisnevski. În cadrul ediției s-a discutat despre legea ce prevede interzicerea panglicii „Sfântului Gheorghe” și simbolurile „Z” și „V”, unde invitații din platou s-au expus detaliat, pe rând, la apartenența istorică a panglicii negru-oranj. Moderatoarea Iulia Feodorova a inițiat discuția cu o declarație ce aparține deputatului PAS, Mihai Popșoi: *„Как считает депутат PAS Михай Попшой, 9 мая „эту ленту наденут те, кто поддерживает войну в Украине, и те, кто аплодирует бомбардировкам городов, кто игнорирует резню мирных жителей со связанными за спиной руками, изнасилование женщин и слезы детей. Мы не можем допустить такого в Молдове”.* În continuare sunt menționate fragmente din dialogul moderatoarei emisiunii și invitații săi:

Iulia Feodorova: - *„Во что выльется этот запрет? В какой мере он поспособствует объединению общества, о котором говорит власть?”*

Dumitru Ciubașenco: - *„Георгиевская ленточка – это немножко другое. Она была, зародилась в царской России ещё, она использовалась на орденах, на наградах в Российской империи, белое движение её применяло. И в Великую Отечественную войну тоже на отдельных медалях, в частности, медаль «За победу в Великой Отечественной войне 1941-1945 года», она на колодке в цветах георгиевской ленточки, черном и оранжевом. В 2005 году возник вот этот всемирный флэш-моб – «Георгиевская ленточка», по предложению журналистов, как символ победы в ВОВ, победы над фашизмом. Так он воспринимался и прижился [...]”.*

Iulia Feodorova: - *„Какова реальная цель этого запрета в канун 9 мая, с учетом чувствительности темы? Чем чреват этот шаг власти? О каком мире идет речь, ведь именно так позиционируется запрет?”*

Ion Tăbîrță: - *„Тема щепетильная, и могут возникнуть протесты, дестабилизация в Республике Молдова... Георгиевская лента все-таки не ассоциируется со Второй мировой войной, или с Великой Отечественной войной, потому что надо сказать, что этот символ с 1917 по 1992 год был запрещен. Он возник в 2005 году, в честь 60 лет победы, и был политический контекст всего этого [...] И даже если смотреть советские фильмы – вы там не увидите георгиевскую ленту... Раньше не запрещали, а*

сейчас, вся эта агрессия и война России на Украине делается и под георгиевской ленточкой, и поэтому есть определенное объяснение, почему нынешние власти запрещают эту георгиевскую ленту. Все-таки это идеологический символ другой страны [...]”.

Iulia Feodorova: - „Вы знаете, что суть сводилась к тому, что те, кто наденет эту ленту, те выступают за военные действия, за войну в Украине. И причем об этом заявила не кто-нибудь, а Президент Республики Молдова Майя Санду”.

Ian Lisnevski: - „Есть исторический аспект, а есть политический аспект. Да, эта ленточка использовалась и одними, и другими и всегда, на протяжении 15 лет какая-то политическая партия в Молдове, в России, в других странах – они использовали эту ленту. И социальный аспект – к сожалению, люди не интересуются историей, я уверен, что буквально 80% даже не знали, что она использовалась царской Россией. Большинство людей ассоциируют эту ленточку, за 15 этих лет, как появился этот флешмоб, с победой над фашизмом, с победой во Второй мировой войне. И у многих она ассоциируется с памятью о наших предках, дедах, которые воевали, защищали данные территории. И на мой взгляд, не могу ошибаться – это не праздник или день особенный России, потому что там воевали молдаване, множество украинцев [...]”.

Iulia Feodorova: - „Госпожа Санду сказала, что те, кто наденут эту ленточку, собственно и будут являться теми, кто поддерживает войну в Украине. Это разве не фейк?”

Ion Tăbîrță: - „[...] Власть подумала перед тем, как принимать этот закон [...] Но надо понимать, что есть определенная символика и власть, режимы обычно пользуются этим [...]”.

De remarcat că, în cadrul emisiunii „Главный вопрос”, moderatoarea Iulia Feodorova a abordat simbolistica istorică a panglicii „Sfântului Gheorghe” de la începutul programului audiovizual, iar afirmațiile pe marginea acestui subiect au fost argumentate și comentate de fiecare invitat aflat în platou.

„Новости”, ora 21:00

Serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, în cadrul buletinului informativ prezentat în limba rusă a difuzat 12 subiecte, dintre care 2 știri au reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse. De menționat că, știrile ce au mediatizat interzicerea simbolurilor războiului din țara vecină au fost difuzate, în reluare, din buletinul informativ de la ora 19:00.

21.04.2022

„Știri”, ora 06:00

„Știri”, ora 06:00, în reluare, buletinul informativ din data de 20.04.2022, ora 19:00.

„Главный вопрос”, ora 06:41

Emisiunea „Главный вопрос”, în reluare, a ediției din 20 aprilie 2022, de la ora 19:43. Invitații emisiunii au fost: jurnalistul Dumitru Ciubașenco, analistul politic Ion Tăbîrță și politologul Ian Lisnevski.

„Știri”, ora 08:00

„Știri”, ora 08:00, în reluare, buletinul informativ din data de 20.04.2022, ora 19:00.

„Știri”, ora 17:30

Serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul buletinului informativ 5 subiecte, iar o știre a reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse:

1. *„Tensiuni între Chișinău și Moscova”*. Ministerul de Externe de la Chișinău a reacționat la declarația reprezentantului Ministerului Afacerilor Externe al Federației Ruse, Maria Zaharova, care a criticat-o pe Maia Sandu în legătură cu interzicerea panglicii „Sfântului Gheorghe”. Ministerul de Externe al Republicii Moldova l-a convocat pe ambasadorul Federației Ruse, Oleg Vasnețov. După ce a criticat, mesajul Maiei Sandu, Zaharova a venit și cu un mesaj către autoritățile de la Chișinău în care a avertizat că ar putea urma decizii dureroase pentru țara noastră: *„Facem apel către Chișinău să renunțe la retorica de confruntare, care dăunează cooperării ruso-moldovenești, sau vom răspunde. Aceste răspunsuri vor fi dureroase”*. În replică, Ministerul de Externe al țării noastre, reiterează că, deciziile adoptate recent în Parlamentul Republicii Moldova reprezintă un drept suveran al țării noastre, se arată în comunicatul instituției.

„Știri”, ora 19:00

Serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul buletinului informativ 10 subiecte, iar o știre a reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse. De menționat că, subiectul *„Tensiuni între Chișinău și Moscova”* a fost difuzat, în reluare, din cadrul programului informativ de la ora 17:30.

„Acces direct”, ora 19:45

Ediția „Acces Direct”, din 21 aprilie 2022, de la ora 19:45, în cadrul emisiunii nu s-a discutat despre legea ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare a Federației Ruse contra statului suveran Ucraina. Invitații emisiunii au fost juriștii Pavel Midrigan și Iurie Mărgineanu.

„Новости”, ora 21:00

„NTV Moldova”, în cadrul buletinului informativ prezentat în limba rusă a difuzat 10 subiecte, dintre care o știre a reflectat despre promulgarea legii ce interzice afișarea simbolurilor asociate agresiunii militare ruse. De menționat că, subiectul ce a mediatizat interzicerea simbolurilor războiului din țara vecină a fost difuzat, în reluare, din buletinul informativ de la ora 19:00.

Urmare a monitorizării, în perioada de raport 19-21 aprilie 2022, a serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, s-a atestat:

19 aprilie 2022

Ediția „Acces direct”, din data de 19 aprilie, l-a avut ca invitat pe vicepreședintele Parlamentului și deputatul PSRM, Vlad Batrîncea. Subiectele abordate în cadrul emisiunii au fost legate de viața social-politică din țară: justiția, declarațiile vicepremierului de la Kiev către anumite fețe politice de la Chișinău, legea privind interzicerea panglicii „Sfântului Gheorghe” și simbolurile „Z” și „V”, în special probleme cu care se confruntă cetățenii, și anume: ridicarea prețurilor la carburanți și energie, indexarea pensiei și alte subiecte:

Moderator: *„Avem multe subiecte de discutat: legea promulgată astăzi de președintele RM referitor la panglica „Sfântului Gheorghe” și simbolurile „Z” și „V”, avem Cahulul cu justiția pe care Dvs. o acuzați că ar fi una selectivă și alte subiecte. Vreau să pornim de la briefingul pe care l-a susținut Vladimir Odnostalko, care a arătat pe cifre cum s-au trezit o bună parte din pensionari fără acele promisiuni pe care le-au făcut PAS-ul în campania electorală, și în această perioadă s-au trezit fără majorări de pensii, fără o indexare care să*

fie resimțită în buzunare, dar și fără acel ajutor. Pornind de la acest lucru voiam să vă întreb care este, în general, starea de spirit în societate și, în mod special, în provincie, mai ales că Dvs. mergeți în vizite, și aici nu putem lăsa deoparte Cahulul, să vorbim de oamenii de rând. Liderul de onoare al PSRM Igor Dodon spunea că, în sate și raioane, lumea a început să devină irascibilă, supărată pe ce se întâmplă astăzi în RM, ba mai mult, domnia sa spunea că oamenii care, ieri, au votat PAS-ul, astăzi, deja regretă acest vot”.

Vlad Batrîncea: „Evident că, oamenii sunt dezamăgiți, că pe fundalul acelor promisiuni generoase și frumoase, create de Maia Sandu, de PAS, oamenii s-au trezit unul la unul cu problemele, cu aceste prețuri exorbitante, cu tarife, și oamenii, astăzi, luptă cu sărăcia în mod real, practic, cotidian... Inflația este mai mare decât în toate țările europene, și dacă e să ne referim la pensionari cărora li s-a promis o viață mai bună, această indexare nu acoperă nici 60% din inflație... oamenii au rămas într-o situație foarte dificilă și, în afară de lozinci, declarații mari și tari, guvernarea nu alimentează cu absolut nimic...”

Moderator: „... Noi am avut guvernul Chicu, dacă vă amintiți, în toamnă când au venit tractoriștii de prin toate raioanele și-au arat acel gazon din fața catedralei metropolitane, tractoare urcând pe scările Parlamentului și polițiști, carabinieri călcați de acești fermieri. Oamenii erau nemulțumiți în timp ce criza era mult mai mică, acum observăm o criză mult mai dură: carburanți sunt la prețuri exorbitante, dacă vorbim de motorina de care au nevoie fermierii pentru a lucra pământul. Din anumite informații prețul angro este și mai mare decât afișează unele stații de alimentare cu combustibil. Doi: nu vine niciun suport din partea statului către acești fermieri care, cu siguranță, ne vom trezi în toamnă cu probleme agricole și alimentare foarte mari, și atunci, unde sunt protestele sau altceva e la mijloc?”

Vlad Batrîncea: „Cu siguranță, proteste vor fi, nemulțumirea oamenilor crește!... Cei de la guvernare nu au înțeles bunul simț și tot provoacă și opoziția parlamentară și testează societatea. În locul unui dialog cum putem ajuta raioane, oameni, pensionari, agricultori ... când motorina era 17 lei per litru, cred că mulți cu nostalgie își aduc aminte perioada când motorina și gazele naturale și alte mărfuri erau mai ieftine și atunci era nemulțumire, în opinia noastră nemulțumirea a fost alimentată de politicieni care aveau ca scop destabilizarea numai să ajungă la anticipate să majoreze numărul deputaților în parlament... S-a manipulat, s-a promis... Iată ei au venit și, evident că, schimbări spre bine nu sunt, iar situația devine tot mai dramatică”.

Moderator: „Activul PSRM, oamenii din teritoriu cer să ieșiți în perioada următoare la proteste, fiindcă haideți să vorbim puțin și din punct de vedere a acțiunilor politice. Mie îmi pare că, PPȘ v-a cam luat fața cu proteste și să nu iasă că o să monopolizeze această piață a protestelor și într-un final, susținătorii PSRM dezamăgiți de faptul că, Șor poate protesta, ceilalți anunță proteste, dar noi stăm cuminiți și frumoși și nu știu ce așteptăm. Da, într-adevăr 24-25 februarie ați arătat o solidaritate cu echipa de la guvernare și ați votat împreună starea de urgență și altele, dar am impresia că acea solidaritate acolo a rămas și foarte multe proiecte pe care vă vor deranja politic și pe voi, cei din PSRM, dar și noi ca societate sunt promovate la greu...”

Vlad Batrîncea: „Proteste sunt o formă importantă de luptă, însă noi, fiind un partid responsabil trebuie să înțelegem de unde începem și unde ajungem. Suntem zilnic solicitați cu aceste abordări când vor fi aceste proteste. Vor fi organizate. La sigur, cetățenii ca și PSRM vor lupta pentru demisia acestui guvern... care nu este capabil să depășească criza”.

Moderator: „Vreau să rămânem puțin la această Agenție pentru Reglementarea în Energetică, poate le puteți explica cetățenilor sau să spuneți, unor, ce salarii au la ANRE și din ce surse este creat bugetul al ANRE, buget de salarizare, cheltuieli și explicați-le cetățenilor și un alt moment. În 2019 până în 2022, toți strigau că ANRE este condus de Vladimir Plohotniuc. Ați fost la guvernare, ANRE-ul a rămas intact și prețul la produsele petroliere era altul, astăzi, cei care spun că au luptat cu regimul în 2019 nu au nici o problemă cu această

instituție. Nu am văzut un director demis, nu am văzut o schimbare la această agenție și, în moment de criză bugetară și economică, cred că unele cheltuieli ar trebui să mai fie tăiate nu majorate, o să revenim buget per total”.

Vlad Batrîncea: „Bugetul ANRE este neargumentat de mare și cheltuieli administrative de milioane de lei. Această agenție este o problemă pe motivul că, ea nu apără interesul public... Fizic, juridic, nu am reușit să lichidăm această instituție periculoasă. Doi, după ce am intrat în acea luptă cu companii petroliere cu scopul de a menține prețurile la combustibil, companiile petroliere au susținut partidul Maiei Sandu în campania electorală. Au susținut prin vărsări financiare directe în fondul electoral al PAS-ului”.

Moderator: „Voiam să fac doar o paranteză ca să nu fim sancționați de Consiliul Audiovizualului, dacă vă asumați aceste declarații și aveți dovezi referitor la...”

Vlad Batrîncea: „Îmi asum declarațiile, sau informațiile sunt publice, se poate de verificat cine sunt acele companii petroliere care au donat bani în campania electorală și, da, îmi asum public aceste declarații că, în luna august unul din primele proiecte votate de noul Parlament a fost legea privind liberalizarea pieței petroliere. Acea lege care a pus temelia creșterii prețurilor la combustibil... Fiecare cetățean achită această liberalizare a pieței, de aceea oamenii protestează!”

Moderator: „Dacă putem, aici, mai detaliat că urma întrebarea la fondurile externe. M-am pomenit într-o situație bizară, un analist politic de dreapta spune că banii vin, un reprezentant al guvernării spune că banii nu-s și nici nu au venit, nici nu se știe când vor veni. Unu: dacă în RM au ajuns banii pentru refugiați și unde sunt. A doua întrebare: unde sunt acele sute de milioane de euro și dolari pe care guvernarea spunea că vor intra sau că intră, fiindcă dl. secretar general al Ministerului Agriculturii îl întrebam dacă au intrat banii există, oare, posibilitatea ca o linie de creditare să fie redirecționată spre fermieri. Dânsul s-a arătat supărat, a zis că bani nu au venit. Dvs. cunoașteți mult mai bine”.

Vlad Batrîncea: „Cu părere de rău, Alexei, această guvernare care, cândva, a promis transparență și consultări publice, astăzi, această guvernare nu asigură nicio transparență! Cu părere de rău, noi trebuie să ne alimentăm din zvonuri, media, și nu din surse oficiale”.

Moderator: „Există sau nu în bugetul public bani suficienți pentru a acoperi cheltuieli sau pentru a ajuta agricultorii și pensionarii. Un canal de telegram spune că deputatul Mihail Popșoi a renunțat la mașina de serviciu, dar în schimb a primit niște compensații de 72 de mii, după are 170 de mii pentru deplasare. Același canal de telegram vorbește despre deputatul Natalia Davidovici care a primit compensații pentru cheltuieli de sănătate, apoi deputatul Alaiba care nu a primit nicio compensație, dar în 8 luni a reușit să încaseze aproximativ 225 de mii lei, după care vorbesc despre doi deputați tineri care au renunțat la cheltuieli de transport și... care au primit compensații de câteva sute de mii de lei pentru munca de deputat. Tot același canal de telegram spune că deputatul PAS, Ana Racu nu a luat nimic decât salariul de deputat și o apreciază pe domnia sa că ar avea bun simț și nu a cerut compensații. Doi: zilele astea am văzut că se măresc cheltuielile la Ministerul Apărării, la MAI și pentru Președinție. Și atunci e logic să întrebăm sunt sau nu sunt bani? De ce pentru pensionari se manipulează cu 14%, iar să-i ajuți de Paște, cum a zis dna Gavrița cu o pomană de o mie de lei nu sunt bani și nu vin surse financiare. Explicați-ne și cheltuielile, și compensațiile, și veniturile deputaților din Parlament”.

Vlad Batrîncea: „Aceste întrebări ar fi mult mai relevante de adresat reprezentanților guvernării, să îi invitați și să le adresați aceste întrebări... Ei au manipulat și cu mediul de afaceri, că dacă noi câștigăm ajutam mediul de afaceri. Zero! Dar cheltuielile administrative au crescut”.

Moderator: „Nu regretați că ați fi putut face la fel când erați la guvernare fie cu democrații, fie cu PAS, să vă luați compensații mari și să faceți promisiuni deșarte”.

Vlad Batrîncea: „Poți promite și poți manipula, însă, noi nu am făcut acest lucru de aceea că avem de trăit în această țară și n-o să dispărem din Republica Moldova”.

Moderator: - „Ce va face Vlad Batrîncea în data de 9 mai? Care sunt planurile formațiunii și a susținătorilor? Am văzut legea care interzice utilizarea bicolorului și simbolurile „Z” și „V” în spațiile publice. Am văzut și un mesaj destul de agresiv și belicos al dnei Președintă în raport cu aceste simboluri și, în general, al societății. Mă așteptam, dacă sincer, de la dna Președintă să fie mult mai împăciuitoare, mai ales că suntem în săptămâna patimilor, probabil ar trebui să unească societatea și să nu o dezbină, dar asta este părerea mea pur personală, subiectivă.”

Vlad Batrîncea: „Guvernarea care nu este capabilă să ajute cetățenii începe să lupte cu opoziția și simbolurile, cu libertăți și, aici, Maia Sandu a degradat în ochii mei și ai societății foarte dramatic și grav. În această perioadă dificilă în loc să dea mesaje de pace, să ofere cetățenilor posibilitatea să regăsească confortabil în țară și acțiunile lor, s-a pornit cu vânătoarea la acei care gândesc altfel... Că Maia Sandu vrea să interzică măsurile tradiționale, care nu au nimic cu Ucraina sau cu chestiuni de conjunctură... De aceea, ca un cetățean liber cu gândire critică și atitudinea mea față de procesele istorice, împreună cu colegii mei și echipa, de 9 mai vom fi tot acolo unde am fost, pe același traseu, vom spune aceleași lucruri și nu vom permite ca un Alaiba sau Carp să ne cenzureze, să ne spună cum să ne comportăm în această zi. Această măsură va avea loc și mi-o asum ca și atitudine față de guvernarea anti-democratică, anti-europeană, cinică care provoacă dezbinare, voi avea această panglică pe piept... Și „нод уымок” majorează finanțări pentru ministere, și „нод уымок” banul public este repartizat, și „нод уымок” i-au credite și majorează datoria de stat. Dar problema este în panglica bicoloră!

Moderator: - „Poate ar trebui să faceți voi pasul înapoi, socialiștii, să renunțați într-un moment dificil la această panglică?”

Vlad Batrîncea: „Fiecare dreptul are la libertate!... Am avut aici evenimente tragice și moldovenii au făcut parte din tabăra învingătorilor și este motiv de mândrie pentru toate țările civilizate. Nu! În Republica Moldova, Maia Sandu trebuie să ne spună că trebuie de luat această panglică sau alt simbol al Victoriei și de aruncat la coșul de gunoi al istoriei. Dar cine sunteți voi ca să dictați ce atitudine să avem față de procesele istorice? De ce vă trebuie acum? Eu percep foarte simplu: e o provocare!”

Moderator: - „V-am adresat întrebarea cu renunțarea la panglică bicoloră. Am mai auzit discuții între cetățenii de rând, care nu știu de ce, dar consideră că ziua de „9 mai” va fi o zi de confruntare cu forțele de ordine, cu cei care cinstesc această panglică și mă întrebam dacă nu, oare, e momentul să dați dovadă de mai multă responsabilitate astfel încât să fie evitate dacă, într-adevăr, cineva pregătește confruntări?”

Vlad Batrîncea: „Noi suntem oameni civilizați și am demonstrat în mai multe situații că putem propune soluții inteligente și că putem fi o forță politică foarte responsabilă, aici au fost pășite toate liniile roșii. Am fost, pur și simplu, provocați. Cineva, astăzi, a pornit o isterie și o luptă împotriva istoriei, simbolurilor, opoziției, mediei libere. Lăsați istoria așa cum este!”

Moderator: - „Despre mesaje radicale. Voiam să vă întreb dacă ați putea explica pe înțelesul tuturor referitor la aceste contre dintre Chișinău și Kiev, mai bine zis între anumiți oficiali de la Kiev și Chișinău. Am văzut o reacție mai dură din partea vicepremierului de la Kiev, pe de altă parte am văzut un răspuns bine chibzuit al ambasadorului Republicii Moldova la Kiev. Ce se întâmplă, moldovenii au făcut prea puțin pentru a susține Ucraina în războiul pe care îl are sau nu, sau vorbim, totuși despre anumite ieșiri de sentimente?”

Vlad Batrîncea: „Este greu de comentat. Ne așteptam la aprecieri mult mai civilizate din partea partenerilor din Ucraina”.

Moderator: - „Ce se întâmplă la Cahul, dle Batrîncea și dacă nu vă veți trezi cu președinți ai raioanelor din partea PSRM cu aceeași soartă ca și cetățeanul din Cenușa. Nu

cunosc subtilitățile dosarului, nu pot să mă expun că e sau nu politic, dar cel puțin vreau să văd poziția Dvs. ca lider de formațiune. Să înțelegem clar ce se întâmplă la Cahul și ce ar putea să urmeze. Nu cumva e un semnal să fiți atenți la campania electorală locală care urmează?,,

Vlad Batrîncea: *„Mai sus am vorbit despre reacția ucrainenilor. Și am zis că, reacția aceasta nu este una adecvată. În loc de mulțumire primim doar reproșuri și suntem atacați. Nu știm de ce! Iată dacă e să ne referim la raionul Cahul, asta deja este o mulțumire către noi, socialiștii din partea guvernării”.*

Moderator: *- „Voiam să vă întreb votați prelungirea stării de urgență? A doua întrebare ar fi ce e cu procesul de aderare la UE? Sunt adeptul acestui proces, dar mi se pare că opinia publică este puțin dusă în eroare cu acest chestionar. Aderarea la UE nu se face prin bifarea unor căsuțe, este mult mai dificilă și am putea aminti că sunt state care, încă, stau în rând la aderarea la UE”.*

Vlad Batrîncea: *„Atunci când guvernarea nu poate furniza rezultate pentru cetățeni vorbește despre integrarea europeană, despre pericolul propagandei, despre pericolul opoziției. Cred că atunci când Maia Sandu a înțeles că nu poate, în mod real, implementa programul electoral, pur și simplu, a luat-o pe ideologie, pe aspecte geopolitice și acest lucru este periculos.”*

Urmare a monitorizării programului audiovizual „Acces direct,, s-a observat că în cadrul discuțiilor, moderatorul Alexei Lungu, și-a exprimat opiniile și punctul de vedere în legătură cu subiectele abordate și nu a încercat să favorizeze libera formare a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică.

Astfel, în cadrul dialogului dintre cei doi, au fost abordate subiecte de interes public major cu caracter social-politic, au fost puse în discuție probleme care la moment, țin în priză atenția și necesitățile cetățenilor, și anume subiecte legate de majorarea prețurilor la carburanți, energie, precum și lipsa indexării pensiilor promise de actuala guvernare, inclusiv legea ce interzice simbolurile agresiunii militare ruse pe teritoriul Ucrainei.

Pe parcursul programului moderatorul a avut o abordare părtinitoare în raport cu declarațiile invitatului său, și a susținut opiniile acestuia, uneori prin acordarea întrebărilor chiar a precizat că își exprimă propria părere subiectivă, fapt care nu contribuie la liberă formare a opiniilor.

Prin urmare sunt relevante prevederile **art. 13 alin. (6) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale**, care prevede următoarele: *„În cadrul programelor audiovizuale de știri și de debateri, de informare în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală trebuie să fie respectate următoarele cerințe: a) asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică”.*

20 aprilie 2022

În cadrul buletinului informativ „Știri”, de la ora 19:00, a fost difuzat subiectul: *„Simboluri interzise prin lege”* (ora de difuzare: 19:18:21). În subiect se relatează că, începând din 20 aprilie, toate persoanele care vor purta panglica „Sfântului Gheorghe” sau literele „Z” și „V” vor fi amendate. După ce a fost votată cu scandal și proteste în Parlament, legea a fost semnată, marți, de Maia Sandu, afirmând că panglica „Sfântului Gheorghe” trebuie să ajungă la urna istoriei. Maia Sandu: *„Locul acestor simboluri este alături de alte simboluri barbare ale distrugerii și morții: la coșul de gunoi al istoriei”.* Totodată s-a menționat că, persoane necunoscute au vopsit în culorile negru-oranj clădirea fostului Hotel Național, care înainte de asta era vopsit în culorile drapelului Ucrainei (imaginile au fost estompate), iar după avertizarea poliției culoarea oranj de pe clădire a fost acoperită cu culoare neagră. În continuare au fost

prezentate opiniile unor cetățeni care și-au prezentat părerile despre panglica „Sfântului Gheorghe”: „Pentru unii oameni acesta este totuși semnul Victoriei. Puteau să nu interzică. Dimpotrivă, mai mult au provocat prin asta.”, „De ce trebuie acum de zădărnici. Noi am trecut prin războiul cu Transnistria unde au murit copii degeaba”, „Tatăl meu era ofițer și a murit pe front și sunt pentru panglică”. După care, prezentatorul a menționat că: „Au fost, însă, și persoane care au susținut interzicerea panglicii „Sfântului Gheorghe” și sunt de acord ca statul să îi pedepsească pe cei care poartă aceste simboluri”. Imediat urmează un fragment din discursul Maiei Sandu privind amenzi stabilite: „Vor plăti dur, conform legii. Utilizarea acestora este un comportament criminal și dezgustător.” După care sunt prezentate părerile oamenilor care, însă, se expun asupra problemelor sociale din țară, de ex: „Sunt probleme mai importante în țară: economie, agricultură, probleme legate de refugiați și altele”, „Ar fi bine să pună accent pe problemele majore”. La finalul știrii s-a relatat despre faptul că, oficialul rus Maria Zaharova a comentat interzicerea panglicii „Sfântului Gheorghe” în țara noastră îndemnând autoritățile de la Chișinău să renunțe la retorica ce dăunează colaborării moldo-ruse.

În urma monitorizării subiectului s-a atestat o mediatizare dezechilibrată a opiniilor privind purtarea panglicii „Sfântului Gheorghe”, deoarece au fost prezentate părerile celor intervievați care și-au argumentat susținerea pentru existența acestui simbol istoric, însă, nu au fost difuzate și opiniile cetățenilor care s-au pronunțat pentru interzicerea prin lege a panglicii bicolore, deși prezentatorul a menționat această constatare în relatarea reportajului, ceea ce demonstrează lipsa unei reflectări echilibrate a opiniilor în cadrul subiectului abordat. Prin urmare, sunt relevante prevederile **art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale**, potrivit căruia: „În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relațiile trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii”.

Prin urmare, în perioada de raport 19–21 aprilie 2022, în cadrul programelor audiovizuale difuzate în orele de maximă audiență (06:00-09:00; 17:00-23:00), serviciul media audiovizual de televiziune: „NTV Moldova”, la prezentarea subiectelor referitoare la legea promulgată, privind interzicerea panglicii „Sfântului Gheorghe” și a literelor „Z” și „V” considerate semne distinctive ale agresiunii militare din Ucraina, promulgată de către președinta Republicii Moldova Maia Sandu, a admis încălcări de la prevederile art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale. Totodată au fost atestate abateri de la prevederile art. 13 alin. (6) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale, în cadrul emisiunii „Accent Direct” difuzată la data de 19 aprilie 2022, ora 19:00.

II. Prin Decizia nr. 172 din 16 mai 2022, la propunerea membrului CA, Orest Dabija, Consiliul Audiovizualului a dispus monitorizarea programului informativ „Știrile orei 19:00”, din 09 mai 2022, difuzat în cadrul serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, cu privire la respectarea prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale.

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, Consiliul Audiovizualului a efectuat monitorizarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, la capitolul respectării prevederilor art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale, în baza înregistrării prezentate de către furnizor.

Rezultatele monitorizării au atestat că, serviciul media audiovizual „NTV Moldova” a difuzat pe data de 09 mai 2022, în cadrul principalului buletin informativ de la ora 19:00, subiecte privind comemorarea zilei de 9 mai, în cadrul cărora au fost atestate derogări de la prevederile art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale.

Astfel, în cadrul reportajului „*Cel mai numeros „Marș al Victoriei”*”, prezentatoarea vine cu următoarele afirmații: „*Chiar și după aproape 8 decenii de la sfârșitul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, oamenii continuă să se bucure de victoria obținută de trupele sovietice în marea conflagrație militară... La Chișinău au fost organizate concomitent „Marșul Victoriei” și „Regimentul Nemuritor”, două acțiuni care au întrunit peste 25 mii de oameni, un număr record pentru astfel de acțiuni în țara noastră. Mulțimea a depus flori la Focul Veșnic și la mormintele eroilor căzuți în Marele Război pentru Apărarea Patriei*”.

Pe parcursul subiectului sunt inserate secvențe video din timpul manifestației, unde pe fundalul unor cântece sovietice oamenii au participat la eveniment purtând în piept „*panglica lui Ștefan cel Mare*” și scandând lozinci despre victorie. Interviewați, oamenii din mulțime au declarat că această sărbătoare este una importantă, care comemorează înfrângerea fasciștilor și a rudelor lor căzute în război. În subiect se mai relatează și despre faptul că un element indispensabil al „Marșului Victoriei” este acțiunea „Regimentul Nemuritor”, care anual adună urmașii luptătorilor, care și-au sacrificat viața în lupta împotriva ocupanților naziști, păstrând vie amintirea faptelor eroice.

Din spusele reporterului, la eveniment au participat lideri politici, deputați ai BECS, consilieri municipali și raionali, activiști ai „Gărzii Tinere”, iar secretarul executiv al PSRM, Vlad Batrîncea a menționat că faptele eroice ale înaintașilor noștri nu vor fi date uitării, iar coloana imensă din acest an arată că moldovenii mai pun preț pe victoria obținută în Marele Război pentru Apărarea Patriei. „*Este „Ziua Victoriei”, este ziua care a adus pace în cele mai dramatice evenimente din istoria omenirii, în cel mai sângeros război care a adus zeci de milioane de vieți pierdute și la sigur, a fost războiul binelui cu răul și la sigur, binele a învins și de aceea este de datoria noastră să respectăm istoria, să aducem omagiu soldaților căzuți*”, a declarat Vlad Batrîncea. La finalul reportajului, se menționează că aproximativ 600 mii de moldoveni au luptat în Marele Război pentru Apărarea Patriei, iar peste 70 mii dintre aceștia și-au dat viața pentru eliberarea Moldovei.

Urmare a monitorizării s-a constatat că la realizarea acestui material jurnalistic au fost încălcate prevederile **art. 13 alin. (5) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale**, care stipulează: „*În programele audiovizuale de știri și de dezbateri trebuie să fie respectate următoarele reguli: rigoare și acuratețe în redactarea și prezentarea știrilor*”, dat fiind faptul că în debutul știrii moderatoarea anunță că: „*La Chișinău au fost organizate concomitent „Marșul Victoriei” și „Regimentul Nemuritor”, două acțiuni care au întrunit peste 25 mii de oameni, un număr record pentru astfel de acțiuni în țara noastră*”, iar cifra a fost indicată fără a se face trimitere la o sursă sigură. Mai mult, șeful Inspectoratului General al poliției, Viorel Cernăuțeanu a declarat în cadrul unui briefing de presă din data de 9 mai 2022 că: „*au fost organizate manifestații de „Ziua Victoriei” în peste 50 de localități, la care au participat în total aproximativ 37.000 de persoane*”. Răspunzând la întrebările jurnaliștilor, Cernăuțeanu a precizat că: „*estimativ la Marșul Victoriei din Capitală au participat în jur de 7000 de persoane*”¹.

În cadrul următoarei știri „*Panglica „Sfântului Gheorghe” a învins*”, moderatoarea a menționat că: „*Marșul Victoriei” organizat cu ocazia zilei de 9 mai s-a desfășurat pașnic și fără incidente, iar legea care interzice panglica „Sfântului Gheorghe” nu i-a speriat pe unii participanți la acțiune, mai mult, aceștia au ales să prindă la piept panglica bicoloră în semn de protest față de decizia autorităților. Participanții la manifestație au spus că panglica semnifică pentru ei victoria și eroismul celor care și-au dat viața pe câmpul de luptă în Marele Război pentru Apărarea Patriei*”. În continuare, reporterul precizează că: „*cei care și-au pus*

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=F3bmHQkeUNU> (min. 05:20).

în piept acest simbol au considerat că, nimeni nu este în drept să interzică purtarea panglicii bicolore întru-cât ea are o semnificație specială pentru milioane de oameni în toată lumea, ei spun că interdicția a avut scopul să dezbine societatea și să descurajeze cetățenii patrioți, însă intenția a eșuat”.

Opiniile participanților la Marș, care au ales să poarte panglica „Sfântului Gheorghe”: „Nu există nici o frică, deoarece această panglică reprezintă simbolul victoriei. Legea este adoptată pe nedrept... Interzicerea simbolurilor nu este o încercare de a împăca poporul, dar o încercare de a dezbină poporul... Dar cine sunt ei ca să interzică? Sunt oameni care nu au nici rușine, nici onoare, nici patriotism. Această sărbătoare este sfântă, așa a fost întotdeauna și așa va fi de acum încolo”.

Imaginile cu panglica „Sfântului Gheorghe” purtate la piept de către participanții la manifestație parțial au fost estompate. Printre liderii politici care au purtat panglica „Sfântului Gheorghe” a fost și ex-președintele țării, Igor Dodon care a remarcat că: „...aprobarea legii prin care s-a interzis această panglică, a fost o greșală, fiecare cetățean al Republicii Moldova are dreptul la opinia sa și marea majoritate a cetățenilor, astăzi sărbătoresc „Ziua Victoriei”. Noi suntem urmașii învingătorilor în cel mai groaznic război, în Marele Război pentru Apărarea Patriei”. Reportajul se încheie cu afirmația precum că: „panglica „Sfântului Gheorghe” a fost interzisă de rând cu alte simboluri folosite de armata rusă în războiul cu Ucraina și autorii acestei inițiative au menționat că aceste simboluri propagă războiul, iar președinta Maia Sandu a promulgat legea la sfârșitul lunii aprilie”.

Prin urmare sunt relevante prevederile **art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale**, potrivit căroră: *„În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relațiile trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii”,* dat fiind faptul că subiectul s-a axat doar pe opiniile celor care s-au pronunțat pentru promovarea în continuare a panglicii bicolore, fiind omise alte păreri care susțin promulgarea actualei legi care interzice simbolurile agresiunii militare ruse împotriva Ucrainei.

III. La 12 mai 2022, Consiliul Audiovizualului a înregistrat o petiție f/nr. din aceeași dată, din partea AO Comunitatea „WatchDog.MD”, prin care informează că la 10 mai 2022, serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul buletinului informativ de la ora 19:00 o știre manipulativă cu titlul „Gavrilița: Nu avem motive de îngrijorare”.

Astfel, petiționarul precizează că: *„În cadrul știrii despre reacția Nataliei Gavrilița la cele mai recente explozii din regiunea transnistreană, NTV Moldova a prezentat o informație de context unilaterală în care era menționat că: „În seara zilei de 25 aprilie, la sediul așa-zisului minister de securitate a Transnistriei s-a produs o explozie, iar în ziua următoare au fost aruncate în aer două antene de radiocomunicații din Maiak. Autoritățile de la Tiraspol au instituit cod roșu de pericol terorist și au declarat că atacurile din regiune vin din partea Ucrainei, care are drept scop atragerea Tiraspolului în conflictul dintre țara vecină și Rusia”. În cazul de față informația de context difuzată de NTV Moldova este incompletă și nu cuprinde concluziile prezentate de partea ucraineană, dar și a autorităților de la Chișinău. Prin reflectarea neechilibrată a diferitor opinii postul de televiziune a admis manipularea opiniei publice”.*

Prin urmare, petiționarul invocă încălcarea prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale și anume art. 13 alin. (1) lit. b): *„În virtutea dreptului fundamental la informare, furnizorii de servicii media trebuie să respecte următoarele exigențe: să informeze cu privire la un fapt sau un eveniment corect, iar informația să fie verificată și prezentată în mod imparțial și cu bună-credință”* și alin. (4): *„În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care*

exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii”.

În contextul celor expuse, AO Comunitatea „WatchDog.MD”, solicită Consiliului Audiovizualului examinarea sesizării și aplicarea sancțiunii în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și art. 83 alin. (3) lit. c) din Codul serviciilor media audiovizuale, Consiliul Audiovizualului a efectuat monitorizarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” prin prisma celor invocate în petiția AO „WatchDog.MD”.

Rezultatele monitorizării au atestat, că la 10 mai 2022, serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” a difuzat în cadrul programului informativ „ȘTIRI” de la ora 19:00, în segmentul orar 19:16:55 – 19:20:10, subiectul cu titlul „Gavrilița: Nu avem motive de îngrijorare” (durata 03:15).

Astfel, în cadrul subiectului sunt prezentate declarațiile prim-ministrei Republicii Moldova, Natalia Gavrilița cu referire la faptul că nu există motive de îngrijorare de escaladare a conflictului în Republica Moldova, întrucât analizele efectuate de autoritățile de la Chișinău nu reflectă prezența unui pericol iminent:

Natalia Gavrilița (19:17:34): „Suntem în comunicare permanentă cu partenerii noștri, facem schimb de informații și analize. Analizele noastre indică un risc scăzut de escaladare a acțiunilor militare pe teritoriul Republicii Moldova [...]”.

După o serie de declarații generale făcute de premiera Gavrilița, în subiect au fost introduse secvențe-video cu atacul unui grup de persoane și explozii în clădirea ministerului de securitate din Tiraspol. Pe fundalul imaginilor difuzate, prezentatoarea a făcut următoarele afirmații:

Prezentatoarea (19:19:43): „În seara zilei de 25 aprilie, la sediul așa-zisului minister de securitate a Transnistriei s-a produs o explozie, iar în ziua următoare au fost aruncate în aer două antene de radiocomunicații din Maiak. Autoritățile de la Tiraspol au instituit cod roșu de pericol terorist și au declarat că atacurile din regiune vin din partea Ucrainei, care are drept scop atragerea Tiraspolului în conflictul dintre țara vecină și Rusia”. La acest moment știrea se încheie.

În cadrul monitorizării s-a atestat lipsă de coerență și exactitate în relatarea subiectului. Astfel, prima parte a știrii ce durează aproape 2 minute, conține declarațiile prim-ministrei Nataliei Gavrilița din cadrul unei conferințe de presă cu referire la faptul că nu există un pericol iminent și un risc de escaladare a conflictului militar în Republica Moldova.

Implicit, prim-ministra dezmente mai multe știri false (precum eventuala mobilizare militară) și asigură cetățenii că în cazul unei eventuale crize, autoritățile vor comunica cu populația prin intermediul canalelor oficiale.

Prin urmare, prezentarea secvenței despre deflagrația de la Tiraspol și Maiak nu rezonează cu subiectul abordat de Natalia Gavrilița, este incoerent cu tematica știrii și denaturează mesajul destinat atenției cetățenilor.

Mai mult ca atât afirmațiile din cadrul secvenței respective precum că: „...autoritățile de la Tiraspol au instituit cod roșu de pericol terorist și au declarat că atacurile din regiune vin din partea Ucrainei, care are drept scop atragerea Tiraspolului în conflictul dintre țara vecină și Rusia”, au fost relatate dezechilibrat, fiind omise opiniile altor părți implicate.

În context, de specificat că, atât autoritățile ucrainene, cât și cele de la Chișinău, după exploziile respective au venit cu o reacție vizavi de afirmațiile Tiraspolului^{2/3}.

Prin urmare, sunt relevante prevederile **art. 13 alin. (6) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale**, conform căroră: *„În cadrul programelor audiovizuale de știri și de debateri, de informare în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală trebuie să fie respectate următoarele cerințe: asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbateri publică”*.

Este de menționat că prin Decizia nr. 83 din 17 martie 2022, Consiliul Audiovizualului a sancționat PP „Exclusiv Media” SRL fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” cu amendă în mărime de 10 000 de lei pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 13 alin. (6) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (6) lit. d) din Cod.

Potrivit prevederilor art. 80 alin. (1) din Codul administrativ al Republicii Moldova: *„În cazul în care drepturile sau interesele legitime, respectiv obligațiile care formează obiectul diferitor proceduri administrative inițiate în fața aceleiași autorități publice, au la bază aceeași situație de fapt sau același temei de drept, procedurile pot fi conexe, chiar dacă scopul lor este diferit”*. Astfel, Consiliul Audiovizualului a conexas procedurile administrative inițiate în privința monitorizării serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”.

De menționat că prin scrisoarea nr. 675 din 02 iunie 2022, PP „Exclusiv Media” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” a comunicat Consiliului Audiovizualului, următoarele: *„În cadrul reportajului „Cel mai numeros „Marș al Victoriei”, nu au fost admise încălcări de la prevederile art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale, care prevede că „În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii”*.

Ziua de 9 mai a fost și este o sărbătoare de stat în Republică Moldova, care oficial se numește „Ziua Victoriei și a comemorării eroilor căzuți pentru independența Patriei”. În acest sens toți oamenii și și-au expus în reportajul și nu este clar ce altă opinie trebuia să fie prezentată în reportajul, pentru reflectarea echilibrată a evenimentului.

În ceea ce referă la respectarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. a) din **Codul serviciilor media audiovizuale**, despre rigoare și acuratețe în redactarea și prezentarea știrilor”, considerăm că la fel nu este admisă nicio încălcare. Chiar în textul Raportului se citează că *„La Chișinău au fost organizate concomitent „Marșul Victoriei” și „Regimentul Nemuritor”, două acțiuni care au întrunit peste 25 mii de oameni.”*

Iar d-l Cernăuțan la conferința de presă din 9 mai (tot conform textului Raportului) a făcut precizare că *„la Marșul Victoriei de la Chișinău au participat 7000 de persoane.”*

Astfel, în reportajul clar s-a expus că în ziua de 9 mai au fost organizate două acțiuni festive, ambele dedicate sărbătorii, iar d-l Cernăuțan a vorbit doar despre una din cele două. Nu există nicio nepotrivire între cifre.

Menționăm că în ultimul subiect care conform textului Raportului de monitorizare „s-a axat doar pe opiniile celor care s-au pronunțat pentru promovarea în continuare a panglicii bicolore fiind omise alte păreri” nu au fost admise încălcări, dat fiind faptul că chiar în textul

² <https://presedinte.md/presa/mesajul-presedintei-maia-sandu-dupa-sedinta-css-cu-privire-la-incidentele-din-regiunea-transnistreana>;

³ <https://mfa.gov.ua/news/komentar-mzs-ukrayini-u-zvyazku-z-situaciyeyu-u-pridnistrovskomu-regioni-moldovi>;
<https://www.golosameriki.com/a/russian-transnistria-threat/6546098.html>.

Raportului se citează că „Reportajul se încheie cu afirmația precum că „panglica „Sfântului Gheorghe” a fost interzisă de rând cu alte simboluri folosite de armată rusă în războiul cu Ucraina și autorii acestei inițiative au menționat că aceste simboluri propagă războiul, iar Președinta Maia Sandu a promulgat legea la sfârșitul lunii aprilie.

Astfel, alte păreri privind panglica „Sfântului Gheorghe în reportaj nu sunt omise. Anterior, diferite opinii pe această temă au fost prezentate în nenumărate ediții de știri și programele de autor a postului TV NTV MOLDOVA (chiar și conform datelor din raportul precedent de monitorizare, urmare a autosesizării membrei CA L. Turea).

În cadrul dezbaterilor publice, membrul Consiliului Audiovizualului, Orest Dabija a remarcat faptul că în cadrul buletinului de știri din 09 mai 2022 au existat patru reportaje care s-au referit la acțiunile de comemorare. În două dintre ele jurnaliștii vorbesc despre „*Marele război pentru apărarea patriei*”, iar în alte două subiecte despre „*Cel de-al doilea război mondial*”. În opinia membrului Consiliului Audiovizualului, acest fapt atestă o disonanță pentru public deoarece poate apărea întrebarea dacă acestea sunt două evenimente diferite, dat fiind faptul că nu toți cunosc contextul. Astfel, Orest Dabija susține că corect ar fi fost dacă serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” ar fi utilizat sintagma de „*Cel de-al doilea război mondial*” care se utilizează în toată lumea, deoarece se cunoaște că în Uniunea Sovietică s-a propagat ideea unui război diferit cu numele de „*Marele război pentru apărarea patriei*”, atâta timp cât Uniunea Sovietică a fost stat agresor la începutul „*Celui de-al doilea război mondial*”.

Membrul Consiliului Audiovizualului, Ruslan Mihalevschi, a menționat că în cadrul emisiunii „Acces direct” a cărui invitat a fost deputatul PSRM, Vlad Batrâncea, atitudinea moderatorului a fost părtinitoare, deoarece a susținut în totalitate declarațiile invitatului său. Ruslan Mihalevschi a reamintit că Consiliul Audiovizualului a elaborat *Ghidul privind asigurarea informării corecte*, care a fost publicat și pus la dispoziția furnizorului de servicii media, iar când apar dubii referitor la formularea sau abordarea unor subiecte, în Ghid este specificat: „*informarea adecvată a cetățeanului nu poate fi asigurată, dacă moderatorul știrilor și dezbaterilor este părtinitor și își impune propriul punct de vedere și mai departe gândul este dezvoltat*”.

De asemenea, membrul Consiliului Audiovizualului a menționat că în legătură cu reflectarea evenimentelor din 9 mai, în cadrul buletinelor informative, furnizorul a dat dovadă de un comportament tendențios favorizând anumiți actori politici, totodată s-a manipulat și cu numărul mare de participanți la marș în număr de 25 000, fără a fi precizată sursa pe care s-au bazat autorii știrilor. Mai mult, Ruslan Mihalevschi a specificat că în mod normal reporterul ar trebui să spună că conform organizatorilor au participat numărul cutare de participanți, iar potrivit poliției – cutare. Totodată, membrul Consiliului Audiovizualului a menționat că în reportaj s-a vorbit despre două evenimente „*Бессмертный пол*” și „*Marșul Victoriei*”, când de fapt s-a observat doar o coloană de participanți și din acest considerent șeful Poliției a specificat în briefingul de presă numărul general de participanți la manifestație – în jurul a 7 000 de persoane. Prin urmare, Ruslan Mihalevschi a menționat că vede o încercare de manipulare, ceea ce nu este corect din partea furnizorului de servicii media audiovizuale.

În acest context, vicepreședinta Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța a menționat că în sesizarea WatchDog.md era indicat și art.13 alin. (1) lit. b) din Codul serviciilor media audiovizuale, pe care Consiliul nu l-a inclus în raportul de monitorizare, deși la început au fost și argumente pentru lipsă de bună credință.

Ana Gonța, a precizat că felul cum au fost abordate subiectele de către „NTV Moldova” intră în spectrul libertății de exprimare și ei au avut tot dreptul să prezinte acest eveniment așa cum au considerat ei „*Marșul Victoriei*”, cu toate că o puteau să se ducă și să se vadă că în centrul Chișinăului au fost și oameni, care au protestat contra acestei manifestații, dar dacă ei

au ales să se prezinte doar „Marșul Victoriei”, este total permis de cod și de libertatea de exprimare. Însă, potrivit vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, anume în interiorul felului în care au ales să prezinte despre acest fapt, s-au strecurat, multe inexactități, legate de cifre și de altele, de asemenea, în reportaj vorbesc minorii care susțin cât de bine se trăiește astăzi datorită faptului că strămoșii noștri ne-au eliberat de fascism, lucrurile care merg în disonanță total ce se întâmplă, de fapt, alături de noi și unde copii, inclusiv, mor astăzi, din cauza unui război. Totodată, Ana Gonța a menționat că nu este sigură că părinți acestor minori le-au permis să vorbească în fața camerelor, fapt care atestă lipsa de rigoare și acuratețe în mod clar, anume în felul în care s-a prezentat.

Vicepreședinta Consiliului Audiovizualului a mai precizat că nu o deranjează lipsa de opinii sau că în subiecte nu s-a vorbit și despre un alt protest care a avut loc, sau că altcineva crede altceva despre ziua asta, dar în cazul în care ei vor să prezinte doar „Marșul Victoriei” și cel al „Regimentului Nemuritor”, trebuie să o faci corect și să prezinți lucrurile în conformitate cu rigorile deontologice și legale.

Cu referire la subiectul sesizării WatchDog.md, legat de dna Gavrilița, Ana Gonța a precizat că serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” în subiectul din 10 mai face referire la exploziile care au avut loc la Tiraspol pe 25 aprilie, iar dna Gavrilița spune că nu este pericol și este dată poziția ei, ca la sfârșit să apară fraza asta neclară: *„Transnistrenii au zis că asta ar fi organizat de către ucrainenii sau de către Ucraina pentru ca să atragă Tiraspolul, la această învinuirea gravă nu s-a dat opinia, când și Ucraina și Republica Moldova au avut reacții între timp, între 25 aprilie și 10 mai, totuși. Aici în mod clar este disproporție și dezechilibru în prezentarea opiniilor”*.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018, **Consiliul Audiovizualului**

DECIDE:

1. A lua act de rezultatele monitorizării serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” (PRO (6) UNANIM - L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI și E. RÎBCA).

2. A admite petiția Asociației Obștești „WatchDog.MD” din 12 mai 2022 (PRO (6) UNANIM - L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI și E. RÎBCA).

3. A sancționa cu avertizare publică PP „Exclusiv Media” SRL fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (5) - L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI și E. RÎBCA; CONTRA (1) - T. CRESTENCO).

4. A sancționa cu avertizare publică PP „Exclusiv Media” SRL fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod (PRO (4) - L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, O. DABIJA și R. MIHALEVSCHI; CONTRA (2) - T. CRESTENCO și E. RÎBCA).

5. A sancționa cu amendă în mărime de 18 000 de lei PP „Exclusiv Media” SRL fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „NTV Moldova” pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 13 alin. (6) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale, în conformitate cu art. 84 alin. (7) lit. f) din Cod (PRO (5) - L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, O. DABIJA, R. MIHALEVSCHI și E. RÎBCA; CONTRA (1) - T. CRESTENCO).

6. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale PP „Exclusiv Media” SRL este obligată să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/ sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (4) din Codul serviciilor media audiovizuale, conform cărora: „În cadrul programelor audiovizuale de știri, pentru care exactitatea și corectitudinea sunt esențiale, relatările trebuie să provină din surse sigure, suficient documentate sub aspect factologic, cu o abordare credibilă și imparțială a evenimentelor, cu reflectarea echilibrată a diferitor opinii”.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale, potrivit cărora: În programele audiovizuale de știri și de dezbatere trebuie să fie respectate următoarele reguli: a) rigoare și acuratețe în redactarea și prezentarea știrilor.

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu amendă în mărime 18 000 de lei serviciul media audiovizual de televiziune „NTV Moldova”, pentru încălcarea repetată a prevederilor art. 13 alin. (6) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale, conform cărora: „În cadrul programelor audiovizuale de știri și de dezbatere, de informare în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală trebuie să fie respectate următoarele cerințe: a) asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică”.

7. PP „Exclusiv Media” SRL va prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

8. PP „Exclusiv Media” SRL” va prezenta dovada achitării amenzii în termen de 30 de zile din momentul publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial.

Datele bancare pentru achitarea amenzii: Cod fiscal: 1006601000037

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

Adresa băncii: mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7

Codul IBAN: MDXXTR G AAA 143111 LLLL 0000

„XX” – codul de control, care se formează conform Anexei nr. 4 la Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 157 din 1 august 2013 „Regulamentul cu privire la Transferul de credit” (cod numeric); „LLLL” – cod ce descifrează codul localității conform CUATM (cod numeric).

9. Prezenta decizie poate fi contestată cu o cerere prealabilă la Consiliul Audiovizualului în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei. În ordine de contencios administrativ, decizia poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

10. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția monitorizare TV și Serviciul Economie, finanțe și evidență contabilă.

11. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU